תרומה

א. פון פסוק בתחילת פרשתנו[1] „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", איז רש"י מעתיק די ווערטער „ועשו לי מקדש" און איז מפרש: ועשו לשמי בית קדושה.

לערנען מפרשים[2], אז רש"י איז מפרש דא צוויי באזונדערע ווערטער, ובמילא זאגט ער דא צוויי באזונדערע ענינים — (א) אז דער טייטש פון „לי" איז „לשמי", און (ב) אז „מקדש" מיינט — „בית קדושה" (וכדלקמן סעיף ג).

דארף מען פארשטיין: ווייאזלד אז דאס זיינען צוויי באזונדערע ענינים, פארוואס איז ער זיי ביידע כולל אין איין דיבור? כדרכו ברוב הכי גדול בפירושו על התורה האט ער געדארפט זאגן צוויי דיבורים: „לי — לשמי: מקדש — בית קדושה"[3]?

אויך איז ניט מובן: פארוואס איז רש"י מעתיק אין דעם דיבור־המתחיל אויך דעם ווארט „ועשו"? און נאכמער — ער חזר"ט דאס איבער אויך בגוף פירושו: ועשו לשמי כו'! — אין דעם ווארט „ועשו" איז דאך רש"י גארניט מחדש[4]?

ב. אין דעם וואס רש"י איז מפרש „לי — לשמי" דארף מען פארשטיין:

די גמרא[5] זאגט אז „ועשו לי מקדש" מיינט — „משלי", אז „נותנין מהן לאומנין בשכרן" — מען באצאלט די „אומנין" פאר זייער ארבעט בבדק הבית „משלי" — מיט ממון הקדש (הקדש דבדק הבית)[6].

און אט דעם פירוש אין „לי" (— משלי) געפינט מען אויך אין לימוד ע"ד הפשט, ווי רש"י איז מפרש דעם פסוק (אין פ' תולדות[7]) „וקח לי משם שני גדיי עזים גו'" — „וקח לי, משלי הם כו' שכך כתב כו'".

לפ"ז דארף מען האבן א ביאור: וואס איז דער הכרח אין פשוטו של מקרא צו משנה זיין און מפרש זיין דא „לי — לשמי"[8]?

---

1) כה, ח.

2) ראה ראב"ם ועוד.

3) ראה פרש"י בפרשתנו לפני זה (כה, ב) ובלקו"ש חט"ז (ע' 286) וכן לקמן בפנים.

4) בדברי דוד (להט"ז) „דקדק רש"י בלשונו מלת ועשו, כי בשעת העש"ם מחשבתו יהי' לשמי ולא שיחשבו שאח"כ תהי' קדושה שם"

[ובא בהמשך למ"ש לפנ"ז בפי' דברי רש"י „בית קדושה", דבנ"י עושים רק הבית ולא הקדושה (ע"ש ולקמן סעיף ג), ומכיון שכן, סד"א שמספיק „שיחשבו שאח"כ תהי' קדושה שם" (כי בשעת עשיית הבית (קודם השראת הקדושה) אין שייך לכאו' „שיהי' לשמי"), וע"ז מחדש רש"י „כי בשעת העש' מחשבתו יהי' לשמי"· (ועפ"ז מתורצת ג"כ שאלה הא' שבפנים)] —

אבל צ"ע אם נפק"מ זו (בין הכוונה „שאח"כ תהי' קדושה שם" או „בשעת העש' מחשבתו יהי' לשמי") אפי"ל גם ע"ד הפשט, שהרי גם אם חושב „שאח"כ תהי' קדושה שם" הרי עושהו לשם ה'.

5) תמורה לא, ב.

6) ראה שם תוד"ה הא קדשי.

7) כז, ט.

8) כן הקשה בתו"ת כאן. — ותירוצו עפמש"נ (ש"ב ז, ה. שם, יב־יג) „תבנה לי בית . . בית לשמי" (והוא תי' הדברי דוד ריש פרשתנו) אינו בפרש"י, ואפילו לא ברמז.

---

*) ראה גם אוה"ח כאן („עוד ירצה כו'"). ולהעיר מכתר שם טוב (מב, סע"ב ואילך).

[עס איז דא אן אריכות אין מפרשים[9] וואס זיינען מסביר פאַרוואָס רש"י קען ניט טייטשן „ועשו לי מקדש" ווי דער פירוש הרגיל בכ"מ אין „לי" — בשבי־לי, לצרכי וכיו"ב: אַבער אויך לפירו־שם[10] בלייבט ניט מובן פאַרוואָס רש"י (זאַגט „לי — לשמי" און) נעמט ניט אן פירושו שבפ' תולדות (פי' הגמרא) „לי משלי"].

לכאורה וואָלט מען דאַס געקענט מסביר זיין: אויף די וועריאַנטער (אין אַנהויב סדרה[11]) „ויקחו לי תרומה" איז רש"י מפרש „ויקחו לי תרומה — לי לשמי" — וואָס דאָרטן, וואו עס רעדט זיך וועגן דער „הפרשה (וואָס) יפרישו לי מממונם נדבה"[12], האָט דאָך קיין אָרט ניט (ע"ד הפשט[13]) צו טייטשן „לי — משלי";

און וויבאַלד אז דער „לי" שבתחילת הסדרה מיינט „לשמי", איז מסתבר לומר, אז אויך דער „לי" וואָס שטייט באותו ההמשך (נאָר מיט עטלעכע פסוקים ווייטער), האָט דעם זעלבן פירוש — „לשמי".

אַבער כד דייקת, איז אדרבה, הפי' דאַרף זיין אַנדערש: די כוונה „לשמי" (לשם ה') איז פאַרבונדן מיט שינוי רשות, די זאַך גייט אַריבער פון רשות הדיוט ממונם לרשות הקדש לי'[13] — ס'איז ניט מספיק וואָס מען גיט עס (בפועל) צו הקדש, נאָר מען דאַרף עס מייחד זיין פאַרן אויבערשטן במחשבתו וכיו"ב[14].

איז אין פסוק „ויקחו לי תרומה", וואו עס רעדט זיך וועגן „יפרישו לי מממונם" — מקדיש זיין ממון חולין — איז פאַרשטאַנדיק פאַרוואָס דאָס דאַרף זיין מיט א כוונה „לשמי";

משא"כ אין פסוק „ועשו לי מקדש"[15], וואָס רעדט זיך וועגן דער תרומה וועלכע איז שוין געוואָרן ממון הקדש און גאָר מיט עטלעכע פסוקים ווייטער), האָט דעם זעלבן פירוש — „לשמי".

אַבער כד דייקת, איז אדרבה, הפי' דאַרף זיין אַנדערש: די כוונה „לשמי" (לשם ה') איז פאַרבונדן מיט שינוי רשות הדיוט ממונם לרשות הקדש לי'[13] — ס'איז ניט מספיק וואָס מען גיט עס (בפועל) צו הקדש, נאָר מען דאַרף עס מייחד זיין פאַרן אויבערשטן במחשבתו וכיו"ב[14].

איז אין פסוק „ויקחו לי תרומה", וואו עס רעדט זיך וועגן „יפרישו לי מממונם" — מקדיש זיין ממון חולין — איז פאַרשטאַנדיק פאַרוואָס דאָס דאַרף זיין מיט א כוונה „לשמי";

משא"כ אין פסוק „ועשו לי מקדש"[15], וואָס רעדט זיך וועגן דער תרומה וועלכע איז שוין געוואָרן ממון הקדש און געפינט זיך ברשות הקדש[16] — וואָס פעלט דאָ אין דער שייכות צום אויבערשטן[17] אז מען זאָל נאָכאָמאָל דאַרפן זאָגן „לשמי"[18]?

---

9) ראה מפרשי רש"י ריש פרשתנו וכאן על אתר. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 284 ואילך. וש"נ.

10) הן לפי' המפרשים דהכרחו של רש"י הוא מפני שכלפי מעלה לא שייך לומר „לי" לצרכי: והן לפי' המפרשים דקושיית רש"י היא דתיבת „לי" מיותרת (ראה הנסמן בלקו"ש שם).

11) כה, ב.

12) לי' רש"י שם ד"ה תרומה.

13) ע"ד הדרש, מכיון דלה' הארץ ומלואה (תהלים כד, א), לכן גם הפרשה היא „משלי" (ראה תו"ש ריש פרשתנו אות יא. וש"נ). אבל ע"ד הפשט, מכיון שהכתוב מדגיש „תרומה — יפרישו לי ממממונם", הי' היפך ההדגשה „לי — משלי" (כי לה' הארץ ומלואה).

•) ועד"ז השקו"ט מצד זה דאומן קונה בשבח כלי (ראה צפע"נ ויקהל (לז, א. שם, ו). ובארוכה לקמן ע' 282 ואילך ובהערות) — אינו שייך ללימוד ע"ד הפשט.

13) ראה פרש"י תצוה כח, ד (ד"ה בגדי קדש): מתרומה המקודשת לשמי.

14) ראה לקו"ש חט"ז (ע' 287) שזהו הגדר ד„לי — לשמי".

15) ולהעיר מפרש"י לעיל (יתרו כ, כא) גבי מזבח אדמה — „שתהא תחילת עשייתו לשמי". אבל שם מדייק רש"י „תחילת עשייתו". וראה באריכות לקו"ש חכ"א ע' 255 הערה 38. ואכ"מ.

16) ראה לקו"ש חט"ז ע' 7-286 ובהערות שם.

17) להעיר מהשקו"ט ע"ד ההלכה דבונין בחול ואח"כ מקדישין (מעילה יד, א. וש"נ). וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך בית המקדש ע' רכז. וש"נ). אבל ע"ד הפשט בנוגע למשכן, הרי מכיון שהמשכן נבנה מהדברים (זהב וכסף כו') עצמם שנדבו בנ"י לתרומת המשכן, והקדישו אותם ונעשה ממון הקדש (כנ"ל בפנים), נמצא ש(עכ"פ במשכן) לא הי' הבנין בחולי (אף שאח"כ הי' „ומשחת . . וקדשת" — ראה לקמן הערה 39). ואכ"מ.

18) אף שמובן שאפשר לפרש כן (גם ע"ד

בסגנון אחר: דוקא דערפאר וואס רש"י לערנט אז „ויקחו לי תרומה" מיינט „לי — לשמי" (אז דא איז שוין געווען די כוונה „לשמי") — איז מער מסתבר צו זאגן[19], אז מיט „ועשו לי מקדש" מיינט די תורה צו מדגיש זיין אז אנדער אויפטו — אז די עשי' זאל זיין „משלי", כנ"ל.

ג. עד"ז דארף מען האבן א ביאור אין סיום פירוש רש"י — „מקדש . . בית קדושה": וואס באוואלט דא רש"י, פאראוואס איז ער משנה ומחדש באם וואלט „מקדש"?

לויטן מזרחי[19] באוואלט רש"י, אז „מקדש" מיינט — ניט „אי זה (דבר) מקודש שיהי'", נאר — „בית מקודש", „כי שם מקדש בכל מקום[20] לא ימצא כי אם על הבית המקודש".

אבער לכאורה צע"ג אין דעם הסבר: דער וואלט „מקדש" שטייט שוין פריער (אין פ' בשלח[21]) — „מקדש אדנ"י כוננו ידיך". איז אויב ביי „מקדש" דארף אויס-

---

הפשט"), שכ"ה ציוחי התורה שצ"ל כוונה מפורשת „לשמי" גם בעת העשי' (ואפילו עשה „סתם", בלי כוונה, מסול) — מ"מ, ע"ד הפשט, מכיון שאפשר לפרש שהוא דין חדש (שצ"ל „משלי"), מסתבר יותר לפרש כן מלפרש שצ"ל עוד כוונה „לשמי", כנפנים.

19) כאן. ועד"ז בדבק טוב. וראה גם בשפ"ח (הנדפס ב„אוצר פירושים" עם הרא"ם כר).

20) לכאורה צע"ק שהרי מצינו כמ"פ בקרא שם „מקדש" לא „על הבית המקודש" — ראה (לדוגמא): פרש"י — קדושים כ, ג; בהעלותך י, כא; קרח יח, א. וראה גם קרח שם, כט (הובא בס' זכרון כאן). ועד.

21) שו, יח.

---

*) וכ"ש ע"ד ההלכה. ולהעיר גם ממגיד מישריס סוף פרשתנו: ועשו לי מקדש . . ויקחו לי תרומה . . דבמילי קדישא איבעי למימר האי מלה לקדושה בכל עובדי' דיעבד לימא הכי האי לשם קדושה.

גע'טייטשט ווערן אז דאס מיינט „בית קדושה" — האט עס רש"י געדארפט מפרש זיין דארטן (אין פ' בשלח)! אבער אדרבא — ניט נאר באוואלט עס ניט רש"י דארטן, נאר פון לשון רש"י דארט[22] איז מוכח אז ער נעמט עס אז אלס א דבר מובן ופשוט אז „מקדש" איז „בית המקדש"[23].

איך: אויב דער גאנצער אויפטו פון רש"י איז, אז „מקדש" מיינט א „בית" (און ניט „אי זה (דבר) מקודש שיהי'") — האט רש"י געדארפט זאגן „בית המקדש": פאראוואס איז רש"י משנה סיי פון לשון הכתוב על אתר, און סיי פונעם לשון הרגיל בכל מקום — און אנשטאט „מקדש" זאגט ער „קדושה"?

ועד"ז איז צע"ג פירוש המפרשים[24], אז רש"י קומט באוואלענען: ווי פאסט צו אנזאגן „ועשו לי מקדש"? — די קדושה עצמה (מקדש) ווערט דאך ניט אויפגעמאכט דורך אידן (נאר עס קומט פון אויבערשטן)! איז רש"י מפרש אז דער ציווי איז צו מאכן א „בית קדושה" —

וואלום, כנ"ל, פון פרש"י (הנ"ל) בפ' בשלח איז מוכח אז עס איז א מילתא דפשיטא אז „מקדש" איז דער „שם המקוצר"[25] פון „בית המקדש" און ס'איז ניט נייטיק די באוואלענ'ש אז „ועשו לי מקדש" מיינט דעם בית המקדש (און ניט

---

22) ד"ה מקדש.

23) ראין לומר כי שאני בפ' בשלח דשם מקדים „מכון לשכתך" (ראה פרש"י שם) — כי גם כאן מפורש „ושכנתי בתוכם", וכן מוכח מכללות תוכן הכתובים שקאי על המשכן (ולא — על „אי זה מקודש שיהי'").

24) ס' זכרון, גו"א ודברי דוד. וראה גם ס' האריל משה (לבעהמ"ס מטה משה) ב„באר היטב".

25) ראה ס' זכרון. וראה גם רא"ם ועוד.

די קדושה שבו); און אויך, כנ"ל: לפ"ז האָט רש"י געדאַרפט זאָגן „בית המקדש", און ניט „בית קדושה"[26].

ד. דער ביאור בכל זה:

די שאלה עיקרית וואָס רש"י קומט פאַרענטפערן בפירושו איז — ווי פאַסט דאָ דער לשון „ועשו לי מקדש"? דער נאָמען „מקדש" באַציט זיך דאָך צום בית המקדש שבירושלים, ובלשון הכתוב (הנ"ל) בפ' בשלח — „תביאמו וגו' בהר נחלתך וגו' (וממשיך דאָרט) מקדש אדנ"י כוננו ידיך"; דאָ אַבער רעדט מען דאָך וועגן עשיית המשכן שבמדבר, וואָס ווערט אַנגערופן בכתוב בשם „משכן", און ווי עס שטייט גלייך אין דעם פסוק שלאח"ז[27] — „את תבנית המשכן" — האָט אויך דאָ געדאַרפט שטיין „ועשו לי משכן"[28]?

דער אור החיים[29] ענטפערט, אָז „ועשו לי מקדש" איז אַ „מ"ע כוללת כל הזמנים בין במדבר בין בכניסתן לארץ"[30], און דערנאָך זאָגט אַן דער פסוק אויפן „פרט הנעשה במדבר . . שיעשה משכן כסדר האמור" (אין דער פרשה).

— רש"י איז אַבער שולל דעם פירוש: אויף די ווערטער (אין דעם פסוק שלאח"ז[27]) „ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו'" איז רש"י מפרש: „המקרא הזה מחובר למקרא שלמעלה הימנו ועשו לי מקדש[31] ככל אשר אני מראה אותך". ומזה מובן, אָז „ועשו לי מקדש . . ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן" איז אַיין — דער זעלבער ציווי.

נאָך מער: לויט דעם פרש"י, איז אין דעם ציווי בפירוש ניט נכלל דער מקדש

---

26) אבל בגו"א (וראה גם ס' הואיל משה) כאן, דרש"י בא להדגיש שהאדם עושה (לא „בית שנתקדש", כ"א) רק „בית . . הראוי להיות קודש" (וע"ד ל' רש"י (ויגש מו, כח) „בית תלמוד". ועד"ז בכ"מ), ולכן לא כתב רש"י „בית המקדש" (שפי' „בית מקודש").

27) כה, ט.

28) בגמ' עירובין (ב, סע"א ואילך) דמשכן נקרא מקדש. אבל (א) זה נלמד מכאן. (ב) זהו ע"ד ההלכה, אבל ע"פ פשט"מ, הרי כל מקום שכוונת הפסוק היא (רק) למשכן דמשה, נאמר „משכן" ולא „מקדש". וראה רש"י חוקת יט, כ: אם נאמר מקדש למה נאמר משכן כו' [ולהעיר גם מפרש"י קדושים (יט, ל) אין בנין ביהמ"ק דוחה שבת, אף שנשנה כבר בנוגע למשכן (פרש"י ויקהל לה, ב) — ראה מפרשי רש"י קדושים שם]. וראה גם נחלת יעקב על פרש"י כאן.

---

*) אבל ראה במדבר (ג, לח) „שומרים משמרת המקדש". ואולי י"ל דפירושו לשון „קודש" (ולא השם־דבר מקדש), ע"ד מ"ש לפנ"ז שם (פסוק כה, לב) שומרי משמרת הקודש.

29) כאן.

30) ומציין לרמב"ם ריש הל' בית הבחירה. וראה כס"מ שם. ובארוכה — לקו"ש חי"א ע' 116 הערה 3. חט"ז ע' 302 ואילך. חכ"א ע' 149 ואילך. ע' 264 ואילך.

31) ומשמיט התיבות „ושכנתי בתוכם". וי"ל, כי לרש"י — תיבות אלו הן רק כעין מאמר המוסגר, וההמשך ל„ועשו לי מקדש" הוא — „ככל אשר אני מראה אותך וגו'". ובזה מתרץ רש"י (בדא"ג) הקושיא הידועה דהול"ל „בתוכו" ולא „בתוכם" — כי לפרש"י התיבות „ושכנתי בתוכם" (אינן ההמשך ד„ועשו לי מקדש", כ"א) הן מאמר (המוסגר) לבנ"י שנצטוו „ועשו גו'", שע"י קיום ציווי זה תשרה שכינה ביניהם.

[דאם נפרש כפי' המפרשים שהכוונה ב„בתוכם" היא (על בנ"י, כי השראת השכינה במקדש (ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם) היא) בשביל בנ"י (או שע"י שוכן הקב"ה בדרך ממילא גם בבנ"י) — אינו גלאטיק ע"ד הפשט, כי סו"ס מכיון שההשראה בפועל היא בהמקדש, הו"ל למימר „בתוכו" ואח"כ להדגיש שזה שייך גם לבנ"י. משא"כ להנ"ל, ש„ושכנתי בתוכם" הוא כעין מאמר המוסגר ואינו המשך ל„ועשו לי מקדש". וק"ל].

לדורות. וואָרום דער ציווי דאָ איז צו מאַכן א „מקדש . . ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן" — און דער בית המקדש איז ניט כתבנית המשכן (וואָס דערפאַר איז רש"י מדייק, אַז דער ציווי שבסיום הכתוב[32] „וכן תעשו — לדורות", באַציט זיך דוקא (נאָר) צו די כלי המשכן (אַז זיי דאַרפן געמאַכט ווערן „כתבנית אלו"[33]), אָבער ניט צום משכן עצמו[33]).

און כדי צו פאַרענטפערן די שאלה הנ"ל — פאַרוואָס ווערט דאָ דער משכן אַנגערופן „מקדש"[34] — איז רש"י מפרש אַז „מקדש" אין דעם פסוק מיינט „בית קדושה": דער וואָרט „מקדש" איז דאָ ניט אַלס שם דבר (— מקוצר) פון „בית המקדש", נאָר אַלס אפטייטש־וואָרט א שם התואר ותכונה פון א זאָך, א בית של קדושה (ניט „של חול") וואָס דאָס פאַסט אויפן משכן פונקט ווי אויפן מקדש,

„מקדש" מיינט — א זאָך (בית) וואָס האָט אין זיך (אַדער — איז צוליב[35] קדושה, וואָס דערפאַר נוצט מען דעם וואָרט (אויך) אויפן משכן.

בסגנון אחר — דער חידוש פון רש"י איז (ניט אין וואָרט „בית", נאָר) אין וואָרט „קדושה", אַז „מקדש" דאָ איז ניט א שם דבר (מקוצר פון „בית המקדש").

[און דאָס וואָס רש"י זאָגט „בית קדושה" — אע"פ אַז פון וואָרט „מקדש" גופא (לפירושו הפשוט) איז ניטא קיין ראי' אַז עס רעדט זיך וועגן א בית און ניט „אי זה מקודש" — איז ווייל בפועל איז דער „דבר" של קדושה בנדו"ד — א בית. ווי פאַרשטאַנדיק פון המשך הציווי „(ועשו לי מקדש..) ככל גו' תבנית המשכן" (וואָס לויט רש"י איז דאָס אַלץ איין המשך, כנ"ל), וואָס פון דעם וויים מען אַז דער „דבר" של קדושה וועלכן מען דאַרף מאַכן — רעדט זיך דאָס וועגן א בית[36]].

ה. אָבער דאָס איז נאָך ניט מספיק. וואָרום דער פירוש הנ"ל פאַרענטפערט נאָר אַז „מקדש" קען זיך באַציען צום משכן — עס בלייבט אָבער ניט מוסבר: פאַרוואָס זאָגט דאָ דער פסוק דעם לשון „מקדש", און נוצט ניט דעם לשון הרגיל בפרשיות אלו — „ועשו לי משכן"?

דערפאַר איז רש"י מקדים דעם פירוש אויף „ועשו לי — ועשו לשמי", אַז דער ציווי אין דעם פסוק איז ניט נאָר אויף דער עשי' בכלל, נאָר — אַז די עשי' מוז זיין מיט דער כוונה „לשמי": און כדי צו מסביר זיין דעם דין פון „ועשו לי — ועשו לשמי", איז דער פסוק מדייק „ועשו לי מקדש".

---

32) ראה רמב"ן ומפרשי רש"י בנוגע למזבח שעשה שלמה.

33) כ"ה פשטות לשון רש"י, וכמ"ש בגו"א שם (אבל ראה רא"ם, דברי דוד ועוד שם).

34) ראה גם רע"ב על פרש"י כאן (אלא שהוא מפרש זה „משום דמשכן אקרי מקדש כדמוכח בפ' פרה אדומה"). נחלת יעקב כאן.

35) ראה לקמן סעיף ה.

36) ואין להקשות דהול"ל לרש"י לסרס „דברים המקודשים" (כפרש"י בהעלותך וקרח שבהערה 20. ובפרש"י קרח שם: האהל והארון והשלחן וכלי הקדש) ויכלול בזה גם הכלים — כי ממש"נ „(מקדש) ושכנתי בתוכם" מוכח דקאי על מקום השראת השכינה, שהוא בהבית.

וצע"ק דהול"ל „אהל", שזהו החילוק בין המשכן וביהמ"ק, וכמש"נ כמ"פ „אהל מועד".

---

*) לכאורה כוונתו להפסוקים בפ' חוקת (יט, יג. שם, כ). וצ"ע שהרי זהו היפך פרש"י שם (הובא לע"ל הערה 28).

די הסברה אין דעם:

אין דעם פירוש „ועשו לי — ועשו לשמי" איז, כאמור לעיל (סוף סעיף ב), ניט גלאַטטיק: ווייבאלד אַז די תרומה איז שוין געווארן ממון הקדש (— די הפרשה לפני זה איז געווען „לשמי") — פארוואס זאל מען ביי דער עשיית המשכן דארפן האבן נאך א מאל א כוונה „לשמי"?

אויף דעם זאגט דער פסוק „ועשו לי מקדש", וואס מיינט (כפירוש רש"י) — „ועשו לשמי בית קדושה": דאס וואס ביי „ועשו" דארף זיין א כוונה מיוחדת „לשמי" מיינט עס א כוונה נוספת „בית קדושה" — ניט נאר „בית של קדושה" — א בית אין וועלכן ס'געפינט זיך (נאך) א זאך, „קדושה", נאר אַז דער בית גופא איז „קדושה" (בחולם)[39] — ס'איז א הייליקער בית

[ס'איז קיין קשיא ניט וואס רש"י זאגט „קדושה" — ל' נקבה, וואָרום מען גע־פינט אז „בית" איז אויך משמש בלשון נקבה[38]].

דערפון איז מובן, אַז עשיית המשכן טוט אויף א שינוי עיקרי אין די דברים מיט וועלכע מ'האט געמאכט דעם משכן — זיי זיינען נתקדש געווארן[40], גע־וואָרן א טייל פון דער „בית קדושה":

איידער מ'האט זיי געגוצט לבנין המשכן, איז זייער קדושה געווען מחמת דעם וואס זיי זיינען ממון הקדש: אבער דורך „ועשו לי מקדש" ווערן זיי נתקדש (ניט נאר וויייל זיי באלאנגען צו הקדש, נאר) דערמיט וואס זיי גופא ווערן געגוצט און ווערן א טייל פון א „בית קדושה".

און וויבאלד אַז די עשי' איז גורם א נייע, העכערע קדושה[41] אין די דברים של תרומת המשכן, דעריבער דארף די עשי' זיין (מיט א כוונה נוספת) „לשמי".

ועפ"ז יש לומר, אַז ס'איז א נפק"מ (אויך) להלכה: ס'איז ניט גענוג אַז די כוונה זאל זיין סתם „לשמי" (פארן אויי־בערשטנ'ס וועגן)[42], נאר עס דארף זיין לשם (קדושת) המשכן[43], צוליב דער „בית קדושה" — די ספעציעלע הע־כערע קדושה וואס קומט צו דורך דעם „ועשו".

ו. ע"פ הנ"ל קען מען מבאר זיין נאך אן ענין אין פירוש רש"י:

אין דעם וואָרט „תרומה" זיינען פאראן צוויי פירושים: (א) פירוש התרגום — „אפרשותא", (ב) מלשון הרמה והגבהה.

רש"י בפירושו על התורה איז מפרש (כפירוש התרגום) — „תרומה, הפרשה". וע"פ הנ"ל יש לבאר הטעם בזה[44] —

---

37) וראה רא"ם כאן „בית מקודש".

38) ראה ראב"ע (ומפרשיו) וישלח לב, ט (וראה גם רש"י שם). — ומה שרש"י מדייק לכתוב דוקא לשון נקבה — כי אם הי' כותב כאן לשון זכר (בית קדוש) הי' ממש השם בית המקדש, ולכן שינה לל' נקבה להדגיש שהכוונה בתיבת „מקדש" כאן היא לא להשם (המקוצר) ד„בית המקדש", וכנ"ל סעיף ד.

39) ובפרט אחרי המשיחה דאז נעשו „קודש קדשים" (תשא ל, כט. ואף שבפרש"י שם דקאי על כלי שרת, הרי בכתוב שם לפנ"ז (פסוק כו) מפורש „אוהל מועד". וא"כ"מ).

40) משא"כ ב„ויקחו לי תרומה" שמסטיקה הכוונה כללית „לשמי" — ראה לקו"ש חט"ז (ע' 288) בשיטת רש"י דבבדק 'הבית אפשר לשנות מבדק היכל לבדק מזבח.

41) וראה בארוכה לקו"ש חכ"א (ס"ע 254 ואילך) השקו"ט בנוגע כוונת „לשמי" בכלי המשכן — אם צ"ל לשם קדושת כלי פרטי זה או לשם קדושת המשכן. ע"ש.

42) ראה לבוש האורה ריש פרשתנו. ועוד.

בהקדם החילוק צווישן הפרשה און הרמה:

הפרשה מיינט אז די זאך איז (בלויז) אפגעשיידט געווארן פון אנדערע זאכן, ד.ה. במהותה איז זי פארבליבן אין דעם זעלבן גדר ווי די אנדערע זאכן, דער חילוק צווישן זיי איז (נאר) אן ענין פון שינוי מקום (רשות):

בשעת מ'זאגט אבער הרמה ווייזט עס אויף א שינוי מהות — די זאך איז אויפ־גענומען געווארן, זי איז אין א העכערן ארט ומדריגה[43], אזוי אז זי האט ניט קיין שייכות מיט דעם ארט ומעלה פון די זאכן צווישן וועלכע זי איז פריער געווען.

און לויט רש"י, איז דאס דער תוכן החילוק צווישן די צוויי פסוקים „ויקחו לי תרומה" און „ועשו לי מקדש":

דער ענין פון „ויקחו לי תרומה" — דער געבן מממונם פאר תרומת המשכן — איז בלויז בגדר „הפרשה"[44]. ווייל אע"פ אז דאס איז געווארן ממון הקדש, איז אבער דער יסוד וגדר הקדושה מצד דעם שינוי רשות (וואס ס'איז אריבער־מרשות הדיוט לרשות קודש), און דער־פאר איז די קדושה בלויז ע"ד אן ענין של הפרשה — ס'איז (נאר) אפגעשיידט געווארן פון אנדערע זאכן:

משא"כ דורך „ועשו לי מקדש" — דאס וואס מען נעמט די נדבות המשכן און מען מאכט זיי פאר א טייל פון דעם מקדש, דאס טוט אין זיי אויף א הרמה — זיי ווערן אויפגעהויבן אין א העכערער קדושה, וועלכע איז העכער פון זייער פריערדיקן מצב.

ז. די הוראה דערפון „בתוכם" — בתוך ובעבודת כל אחד ואחד:

יעדער אינער דארף מאכן פון זיין אייגענעם בית — א „משכן" ומקדש לו יתברך. ווי דער לשון הפסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וארז"ל[45] בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, לפי שכאו"א מישראל צריך לעשות בחי' משכן בנפשו כו'[46].

זיינען אין דעם פארגן צוויי שלבים ועבודות — „ויקחו לי תרומה" (הפרשה) און דערנאך „ועשו לי מקדש" (הרמה):

צום אלעם ערשטן קומט די עבודה פון „הפרשה". א איד דארף אפשיידן זיין „בית" פון די הייזער ארום אים, אז אין זיין בית זאל זיין קענטיק אז ער איז אנ־דערש. מען טוט טאקע אין אים דברים גשמיים ווי אין אנדערע בתים — אבער ביי אים אין שטוב ווערן זיי געטאן מיט אן אנדער ציל און כוונה — „כל מעשיך יהיו לשם שמים"[47].

די מעשים זיינען (נאך אלץ) „מעשיך", עניני חול, נאר זיי ווערן געטאן „לשם שמים" וואס דערמיט זיינען זיי מופרש ומובדל פון די דברי חול פון אנדערע:

---

43) ראה הל' יסוה"ת פ"ב ה"ו. מו"נ בפ"י מקום (ח"א פ"ח). ס' החקירה להצ"צ עד, סע"ב ואילך.

44) ראה לקו"ש חט"ז ע' 290 בארוכה.

45) כ"ה לשון אדה"ז בלקו"ת שבהערה הבאה. ולע"ע מצאתיו בשל"ה (פרשתנו שכה, ב. שכו, ב. ועוד. ולפנ"ז — ברח"ש שער האהבה פ"ו) — וג"ז נכלל בל' „רז"ל", ובפרט שדברי השל"ה הובאו בכמה מקומות לפס"ד (והמג"א מתחיל חבורו לשו"ע או"ח בדברי השל"ה) ועפמ"ש אדה"ז (הל' ת"ת פ"ב ס"א) דבריו בתוקף דדבר משנה. וראה לעיל ע' 83 הערה 49.

46) ל' אדה"ז בלקו"ת נשא כ, סע"ב. ועד"ז בכ"מ.

47) אבות פ"ב מי"ב.

דער תכלית איז אבער אז עס זאל ווערן א הרמה — „ועשו לי מקדש״: די שטוב דארף אויפגעהויבן ווערן, דורך דעם וואס מען פארוואנדלט זי אין א מקדש — ס׳איז ניטא קיין עניני חול אין דעם בית, נאר ער איז בית קדושה, א מקדש לו ית׳. דורך דעם וואס דער בית וכל אשר בו ווערן דורכגענומען מיט „נר מצוה ותורה אור״[49], פילט זיך ניט קיין „חול״ אין דעם בית; בכלל און יעדער פרט פון דעם בית איז ענינו״ — די מצות וואס ווערן דורך אים געטאן.

און דורך דעם וואס יעדער איד מאכט זיין בית א מקדש לו יתברך, איז דאס די הכנה קרובה צום בנין בית המקדש (השלישי), דעם „מקדש אדנ־י כוננו ידיך״[50], במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש״פ תרומה תשד״מ)

---

48) משלי ו, כג.

49) ראה עד״ז לקו״ש (חי״ז ע׳ 174 ואילך) בביאור מרז״ל (שבת קיח, ב) „לא קריתי לאשתי כר׳ ולשורי כר׳״.

50) כפרש״י (ממכילתא עה״פ בשלח טו, יז). רש״י ותוס׳ סוכה מא, סע״א. ועוד.